

NSV LIIDU KÕRGEMA JA KESK-ERIHARIDUSE
MINISTEERIUM
ÜHISKONNATEADUSTE ÕPETAMISE VALITSUS

POLIITILISE ÕKONOOMIA KURSUSE PROGRAMM

kõrgematele õppeasutustele
(150 tundi)

TALLINN 1959

11-22000 III
NSV LIIDU KÕRGEMA JA KESK-ERIHARIDUSE
MINISTEERIUM
ÜHISKONNATEADUSTE ÕPETAMISE VALITSUS

POLIITILISE ÕKONOOMIA KURSUSE PROGRAMM.

kõrgematele õppeasutustele
(150 tundi)

5
21834
EESTI RIIKLIK KIRJASTUS
TALLINN 1959

Originaali tiitel:

Программа курса политической экономии
для высших учебных заведений

Издательство Социально-Экономической Литературы

Москва 1959

Programmi on koostanud Ühiskonnateaduste Õpetamise Valitsuse poliitilise ökonomia õpetamise osakond koos NSV Liidu Kõrgema ja ja Kesk-Erihariduse Ministeeriumi komisjoniga

2

Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu

45816

1. teema. Poliitilise ökonomia aine

1. Materiaalsete hüvede tootmine on inimühiskonna elu alus. Ühiskondlik tootmine ja selle kaks külge. Tootmisviis. Tootlike jõudude ja tootmissuhete vastastikune toime. Tootmisviiside revolutsiooniline asendamine. Tootmissuhete viis põhitüüpi. Majanduslik baas ja pealisehitus. Ühiskondlik-majanduslik formatsioon.

2. Ühiskonna arenemise majandusseadused ja nende objektiivne iseloom. Majandusseaduste erinevus loodusseadustest. Üldised ja spetsiifilised majandusseadused. Põhiline majandusseadus ja teised majandusseadused. Majandusseaduste tunnetamise ja ühiskonna huvides kasutamise võimalikkus. Subjektiiv-idealisticke vaadete ja majandusseaduste fetišeerimise kriitika.

3. Poliitilise ökonomia aine marksistlik-leninlik definitsioon. Poliitiline ökonomia on ajalooline teadus. Poliitilise ökonomia meetod. Poliitiline ökonomia ja teised majandusteadused. Poliitilise ökonomia aine marksismivastaste definitsioonide kriitika.

4. Poliitilise ökonomia klassi-iseloom, parteiline iseloom. K. Marxi ja F. Engelsi poolt teostatud revolutsiooniline pööre poliitilises ökonomias. Marksistliku poliitilise ökonomia arendamine V. I. Lenini poolt. Marksistlik-leninliku poliitilise ökonomia edasiarendamine Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei ja teiste maade kommunistlike parteide otsustes ning V. I. Lenini õpilaste töödes. Marksistlik-leninliku poliitilise ökonomia tähtsus proletariaadi klassivõitlusele ja kommunistliku ühiskonna ülesehitamisele.

2. teema. Kapitalismieelsed tootmisviisid

1. Ürgkogukondlik tootmisviis. Töö osa inimühiskonna tekkimises. Ürgaegse ühiskonna tootlikud jõud.

Ürgaegse ühiskonna tootmissuhted. Ühine töö ja toot-

misvahendite ühine omandus ürgkogukonna raamides. Klasside ja ekspluateerimise puudumine. Võrdsustav jaotamine. Ürgkogukondliku korra põhiline majandusseadus. Ühiskonna sugukondlik kord.

Esimene suur ühiskondlik tööjaotus. Vahetuse tekkimine. Ürgkogukondliku korra lagunemine ja hukkumine. Üleminek ürgkogukondlikult tootmisviisilt orjanduslikule tootmisviisile kui selle seaduse nõude täitmine, mille järgi tootmissuhted peavad vastama tootlike jõudude iseloomule.

2. Orjanduslik tootmisviis. Orjandusliku ühiskonna tootlikud jõud. Teine suur ühiskondlik tööjaotus. Kaubatootmise ja vahetuse arenemine. Linna eraldumine külast. Kolmas suur ühiskondlik tööjaotus.

Orjandusliku ühiskonna tootmissuhted. Orjapidajate omandiõigus tootmisvahenditele ja orjadele on orjandusliku ühiskonna tootmissuhete alus. Vastandlikkuse tekkimine linna ja maa vahel, vaimse ja füüsilise töö vahel. Orjandusliku korra põhiline majandusseadus. Orjandusliku ühiskonna peamised klassid. Orjanduslik riik.

Orjandusliku korra lagunemine ja hukkumine. Üleminek orjanduslikult tootmisviisilt feodaalsele tootmisviisile kui selle seaduse nõude täitmine, mille järgi tootmissuhted peavad vastama tootlike jõudude iseloomule.

3. Feodaalne tootmisviis. Feodaalühiskonna tootlikud jõud.

Feodaalühiskonna tootmissuhted. Feodaalne omandiõigus maale ja mittetäielik omandiõigus töötajale on feodaalühiskonna tootmissuhete alus. V. I. Lenin pärisorjuseliku majandussüsteemi olemusest. Feodaalne maarent ja selle vormid. Feodalismi põhiline majandusseadus. Feodaalühiskonna klassid ja seisused.

Kapitalistlike tootmissuhete kujunemine feodalismi rüpes.

Feodaalkorra lagunemine ja hukkumine. Üleminek feodaalselt tootmisviisilt kapitalistlikule tootmisviisile kui selle seaduse nõude täitmine, mille järgi tootmissuhted peavad vastama tootlike jõudude iseloomule.

KAPITALISTLIK TOOTMISVIIS

A. MONOPOLISMIEELNE KAPITALISM

3. teema. Kaubatootmine. Kapitalistliku tootmisviisi tekkimine

1. Kaubatootmine on kapitalismi tekkimise lähtepunkt ja kapitalismi üldjoon. Kaubatootmise iseloomustus. Kapitalistlik tootmine on kaubatootmise kõrgeim vorm. Lihtsa kaubatootmise ja kapitalistliku kaubatootmise ühetüübilisus ning erinevus.

2. Kaup ja selle omadused. Kauba tarbimisväärtus ja väärtus. Kaubas kehtunud töö kahesugune iseloom. Konkreetne töö ja abstraktne töö. Vastuolu eratöö ja ühiskondliku töö vahel. Kauba väärtuse suurus. Individuaalne tööaeg ja ühiskondlikult vajalik tööaeg. Tööviljakus, töö intensiivsus ja kauba väärtus. Lihtne töö ja komplitseeritud töö. Väärtus ja vahetusväärtus. Väärtusvormide arenemine.

3. Raha tekkimine ja olemus. Raha kui ühiskondliku töö kehtustus. Raha on üldine ekvivalent. Raha kui eksploateerimisvahend antagonistlikus klassiühiskonnas.

Raha funktsioonid. Raha kui väärtusmõõt. Hind. Hindade mastaap. Raha kui ringlemisvahend. Münt. Raha kui akumulatsioonivahend või aarde kogumise vahend. Raha kui maksevahend. Ringlemiseks vajalik raha hulk. Maailmaraha. Kuld ja paberraha. Inflatsioon. Kodanlike rahateooriate kriitika.

4. Väärtusseadus on kaubatootmise majandusseadus. Väärtusseaduse osa kapitalistliku tootmise tekkimises ja arenemises. Kaubafetišism.

5. Kapitali esialgne akumulatsioon. Talupoegadelt vägivaldne maade äravõtmine. Proletariaadi tekkimine. Kapitalistliku töödistsipliini loomine. Rikkuse kuhjumine.

4. teema. Kapital ja lisaväärtus. Kapitalismi põhiline majandusseadus

1. Tootmisvahendite kapitalistlik omandus on kapitalismi tootmissuhete alus. Raha muundumine kapitaliks. Kapitali üldvalem ja selle vastuolud. Tööjõud kui kaup.

Tööjõu kui kauba väärtus ja tarbimisväärtus. Tööjõu kui kauba väärtus ja töölise tööga loodav väärtus.

2. Lisaväärtuse tootmine on kapitalismi põhiline majandusseadus. Kapitalistliku tootmise kahesugune iseloom: tööprotsess ja väärtuskasvuprotsess. Vajalik tööaeg ja lisa-tööaeg. Vajalik töö ja lisatöö. Lisaväärtus. Kapital kui ühiskondlik tootmissuhe. Kapitali kodanlike definitsioonide kriitika. Püsiv- ja muutuvkapital. Lisaväärtuse norm ja mass. Lisaväärtuse norm kui ekspluateerimisastme väljendus. Kapitalistliku ekspluateerimise iseärasused orjandusliku ja feodaalse ekspluateerimisega võrreldes.

3. Lisaväärtuse suurendamise kaks viisi. Absoluutne lisaväärtus. Tööpäev ja selle piirid. Töölisklassi võitlus tööpäeva lühendamise eest. Töö intensiivistamine kapitalismi tingimustes.

Relatiivne lisaväärtus. Ekstra-lisaväärtus.

4. Tööviljakuse tõstmise kolm ajaloolist staadiumi kapitalismi tingimustes ja relatiivse lisaväärtuse tootmine. Kapitalistlik lihtne kooperatsioon ja selle majanduslikud eelised. Kapitalismi manufaktuuri periood. Manufaktuuri mõju töölisklassi olukorrale. Manufaktuuri ajalooline osa. Tööstuslik pööre. Kapitalismi masinaline periood. Kapitalistlik industrialiseerimismeetod. Proletariaadi kui klassi kujunemine. Kapitalistlik fabrik. Masinate kasutuselevõtmise piirid kapitalismi tingimustes. Masinalise tootmise mõju töölisklassi olukorrale. Vastandlikkuse süvenemine vaimse ja füüsilise töö vahel. Töö ja tootmise kapitalistlik ühiskonnastamine. Kapitalismi põhiline vastuolu.

5. Kapitalistliku ühiskonna klassistruktuur. Proletariaadi ja kodanluse vaheline klassivõitlus ja selle teravnemine kapitalismi arenemisega. Kodanliku riigi osa tööraha hulkade ekspluateerimise tugevdamises. Marksismi-vastaste teooriate paljastamine, millede järgi olevat võimalik hävitada ekspluateerimine kapitalistliku tootmisviisi säilimisel.

Õpetus lisaväärtusest on Marxi majandusteooria nurgakivi.

5. teema. Palk

1. Palga olemus. Palk kapitalismi tingimustes kui tööjõu väärtuse ja hinna muundunud vorm. Palga põhivormid. Higi väljapressimise palgasüsteemid. Naturaalpalg ja rahapalk.

2. Nominaalpalk ja reaalpalk. Reaalpalga langemise tendents kapitalismi arenemisega. Ebavõrdsus meeste, naiste ja laste palgas. Rassiline diskrimineerimine palga alal. Töölisaristokraatia privilegeeritud seisund. Palga nationaalsed erinevused ja nende põhjused.

3. Töölisklassi võitlus palga tõstmise eest.

Kodanlike ja reformistlike palgateooriate kriitika.

6. teema. Kapitali akumulatsioon ja proletariaadi vaesumine

1. Tootmine ja taastootmine. Kapitalistlik lihtne ja laiendatud taastootmine. Materiaalsete hüvede ja kapitalistlike tootmissuhete taastootmine.

2. Kapitali akumulatsioon. Kapitalistliku akumulatsiooni olemus. Lisaväärtus on kapitalistliku akumulatsiooni allikas. Tegurid, mis avaldavad mõju kapitali akumulatsiooni suurusele. Kapitali orgaaniline struktuur. Kapitali kontsentreerumine ja tsentraliseerumine.

3. Kapitalistliku akumulatsiooni protsess ja tööstusliku reserv-tööarmee kujunemine. Relatiivse ülerahvastuse kolm põhivormi. Kapitalistlik rahvastusseadus. Malthuse ja tänapäeva maltuslaste reaktsiooniliste «teooriate» kriitika.

4. Kapitalistliku akumulatsiooni üldine seadus. Proletariaadi relatiivne ja absoluutne vaesumine. Proletariaadi vaesumist käsitlevate tänapäeva kodanlik-apologeetiliste, reformistlike ja revisionistlike teooriate kriitika.

5. Kapitalismi põhilise vastuolu teravnemine. Kapitalistliku akumulatsiooni ajalooline tendents.

7. teema. Kapitali ringkäik ja käive

1. Kapitali ringkäik ja selle kolm staadiumi. Tööstuskapitali kolm vormi ja nende iseärasused. Tööstuskapital kui kapitali ringkäigu kolme vormi ühtsus.

2. Kapitalistlik tootmine ja ringlus. Ringlussfääris rakendatava töö iseärasused.

3. Kapitali käive. Põhi- ja käibekapital. Põhikapitali kasv kapitalismi arenemisega. Põhikapitali füüsiline ja moraalne kulumine. Käibeag ja selle koostisosad. Tegurid, mis avaldavad mõju kapitali käibe kiirusele.

8. teema. Keskmise kasum ja tootmishind

1. Kapitalistlikud tootmiskulud ja kasum. Kasum kui lisaväärtuse muundunud vorm. Kasum on kapitalistliku tootmise eesmärk ja tõukejõud. Kasuminorm. Tegurid, mis avaldavad mõju kasuminormile. Püsivkapitali kokkuhoid tööliste töötingimuste halvenemise arvel. Tootmiskulud ja kasum on kategooriad, mis maskeerivad töölisklassi ekspluateerimist. Kasumi kasv kaasaegse kapitalismi tingimustes.

2. Keskmise kasuminormi kujunemine ja kauba väärtuse muundumine tootmishinnaks. Tootmisharu sisekonkurents ja ühiskondliku (turu-) väärtuse kujunemine. Kapitali orgaanilise struktuuri erinevus üksikutes tootmisharudes ja erinevused kasuminormides. Tootmisharudevaheline konkurents ja keskmise kasuminormi kujunemine. Tootmishind kui väärtuse muundunud vorm.

K. Marxi õpetus keskmisest kasumist ja selle tähtsus proletariaadi klassivõitlusele.

3. Kasuminormi langemise tendentsi seadus. Tegurid, mis toimivad keskmise kasuminormi langemise vastu. Kapitalismi vastuolude teravnemine.

9. teema. Kaubanduskapital ja kaubanduskasum

1. Kaubanduskapital kui tööstuskapitali ajalooline eelkäija. Kaubanduskapital kapitalistlikus ühiskonnas kui tööstuskapitali eraldunud osa.

2. Kaubanduskasum on lisaväärtuse osa. Kaubanduskapitali osavõtt kasuminormi võrdsustamisest. Ringluskulud ja nende kasv kapitalismi arenemisega. Kapitalistlikus kaubanduses töötavate tööliste ja teenistujate ekspluateerimise iseärasused. Väikekaubatootjate ja tarbijate ekspluateerimine kaubanduskapitali poolt kapitalismi tingimustes.

3. Kapitalistliku kaubanduse vormid. Hulgikaubandus. Kaubabörsid. Jaekaubandus. Tarbijate kooperatsioon ning varustus- ja turustuskooperatsioon kapitalismi tingimustes. «Kooperatiivse sotsialismi» teooria kriitika.

4. Väliskaubandus. Kaubandusbilanss. Vabakaubandus ja protektsionism monopolismieelse kapitalismi staadiumil. Kapitalistlike maade väliskaubanduspoliitika iseärasused tänapäeva tingimustes.

Kaubanduskapitali osa kapitalismi vastuolude teravnemises.

10. teema. Laenukapital ja laenuprotsent. Raharinglus

1. Liigkasukapital kui laenukapitali ajalooline eelkäija. Laenukapital kui tööstuskapitali eraldunud osa. Laenukapital kui kaup. Laenuprotsent on lisaväärtuse osa. Kasumi jagunemine protsendiks ja ettevõtjatuluks. Laenuprotsendi normi alanemise tendents.

2. Kapitalistlik krediit ja selle vormid. Kommertskreidiit. Veksel. Pangakrediit. Pangakapital ja pangakasum. Krediidi ja pankade osa kapitalismi arenemises ja kapitalistlike vastuolude teravnemises.

3. Aktsiaselts ja aktsiakapital. Aktsiate kurss ja asutamiskasum. «Kapitali demokratiseerimise» teooria kriitika.

4. Raharinglus kapitalismi tingimustes. Rahasüsteemid. Valuutakurss. Krediitraha. Pangatäht. Pangatähtede muundumine paberrahaks. Inflatsiooni mõju rahvamajandusele ja kodanliku ühiskonna mitmesuguste klasside olukorrale. Valuutade stabiliseerimise meetodid.

11. teema. Maarent. Kapitalismi arenemine põllumajanduses

1. Põllumajanduse kapitalistlik kord ja maaeraomandus. Kapitalistliku maarendi tekkimine ja selle erinevus feodaalrendist. Rent ja rendimaks.

2. Monopol maale kui majanduse objektile ning diferentsiaalmaarent I ja II. Diferentsiaalrendi kujunemise tingimused ja allikas kapitalismi ajal. Niinimetatud «langeva mullaviljakuse seaduse» kriitika.

Maaeraomanduse monopol ja absoluutne maarent. Absoluutse maarendi allikas. Monopoolne rent. Maahind kui kapitaliseeritud rent. Maa hinna kasv kapitalismi arenemisega.

3. Kapitalismi arenemine põllumajanduses. Suur- ja väiketootmine. Põllumajandusliku suurtootmise eelised väiketootmisega võrreldes. Väikekaubatootjate väljatõrjumine ja laostamine suurkaubatootjate poolt. Väiketalu-majanduse püsivuse tänapäeva marksismivastaste teooriate kriitika.

Põllumajanduse mahajäämine tööstusest. Linna ja maa vahelise vastandlikkuse süvenemine kapitalismi tingimustes. Maaeraomandus kui tegur, mis pidurdab tootlike jõudude arenemist põllumajanduses. Talurahva vaesumine ja proletariseerumine kapitalistlikes maades. Klassivõitlus külas.

12. teema. Ühiskondliku kapitali taastootmine ja majanduskriisid

1. Individuaalkapitali ja ühiskondliku kapitali taastootmine. Ühiskondliku koguprodukti koosseis. Natsionaalne tulu. Ühiskondliku tootmise kaks alajaotust.

2. Ühiskondliku produkti realiseerimine. Realiseerimistingimused kapitalistliku lihtsa ja laiendatud taastootmise puhul. Tootmisvahendite tootmise ülekaalukas kasv tarbeseemete tootmisega võrreldes on laiendatud taastootmise majandusseadus. Laiendatud taastootmine ja siseturu kasv.

3. Kapitalistliku taastootmise antagonistlikud vastuolud. Kapitalistliku tootmise disproportsionaalsus. Vastuolu tootmise ja tarbimise vahel on kapitalismi põhilise vastuolu üks avaldumisvorme. Võitlus välisturgude pärast.

4. Natsionaalse tulu jaotamine kodanliku ühiskonna mitnesuguste klasside vahel. Natsionaalse tulu ümberjaotamine. Riigieelarve kui vahend natsionaalse tulu ümberjaotamiseks ekspluataatorlike klasside huvides. Tööraha osa langemine natsionaalses tulus kapitalismi arenemisega.

5. Marxi taastootmisteeoria arendamine V. I. Lenini poolt. Narodnikute ja «legaalsete marksistide» kritiseerimine Lenini poolt ühiskondliku produkti realiseerimise küsimustes.

6. Majanduskriisid. Ületootmise majanduskriiside paratamatus kapitalismi tingimustes. Majanduskriiside perioodilisus. Ületootmiskriiside perioodilisuse materiaalne alus. Kapitalistliku taastootmise tsükliline iseloom. Tsüklifaasid. Agraarkriisid ja nende iseärasused. Kriisid ja kapitalismi vastuolude teravnemine. Kapitalismi kriisideta arenemise tänapäeva marksismivastaste teooriate kriitika.

B. MONOPOLISTLIK KAPITALISM — IMPERIALISM

13. teema. Imperialismi majanduslikud põhitunnused

1. Tootmise kontsentreerumine ja monopolid. Kapitalismi tootlike jõudude arenemine XIX sajandi viimasel kolmandikul. Vaba konkurentsi asendumine monopolide valitsemisega. Tootmise kontsentreerumise kasv monopolide valitsemise tingimustes. Monopolide põhivormid. Monopol ja konkurents. Konkurentsivõitluse teravnemine imperialismi ajastul ja selle vormid.

2. Finantskapital ja finantsoligarhia. Pangakapitali kontsentreerumine ja tsentraliseerumine. Pankade uus osa. Finantskapitali kujunemine. Finantskapitali osa monopoolset kõrge kasumi kindlustamises. Finantsoligarhia. Finantsoligarhia valitsemise vormid. Finantsoligarhia reaktsioonilise osa suurenemine imperialistlikes maades. Fašism kui finantskapitali kõige reaktsioonilisemate imperialistlike gruppide valitsemise vorm.

3. Kapitali väljavedu. Kapitali väljavedu on imperialismi iseloomulik joon. Kapitali väljaveo võimalikkus ja vajalikkus. Kapitali väljaveo vormid. Kapitali väljavedu kui monopoolset kõrge kasumi kindlustamise üks vahendeid. Kapitali väljaveo tagajärjed kapitali väljavedavatele ja kapitali sissevedavatele maadele. Kapitali väljaveo iseärasused tänapäeval.

4. Maa ilma majanduslik jaotamine kapitalistide liitude vahel. Rahvusvaheliste monopolide tekkimine ja kasv. Tänapäeva suurimad rahvusvahelised monopolid. Rahvusvahelised monopolid kui imperialistide võitlusvahend võitluses maailmavalitsemise saavutamise eest. Imperialismileeris kaupade müügiturgude, tooraineallikate ja kapitali rakendamise sfääride pärast peetava võitluse teravnemine.

5. Maa ilma territoriaalse jaotamise lõpuleviimine suurriikide vahel ja võitlus maailma ümberjaotamise pärast. Sõjad ja rahvamajanduse militariseerimine.

6. Imperialismi koloniaalsüsteemi tekkimine ja põhijooned. Väliskapitali valitsemine asumaade ja sõltuvate riikide otsustavates rahvamajandusharudes. Asumaad kui metropolide agraar- ja tooraineripatsid. Asumaad kui müügiturud, kapitali rakendamise sfäärid ja imperialismi

sõjalis-strateegilised platsdarmid. Ülemaailmse kapitalistliku majandussüsteemi tekkimine.

Asumaade ja sõltuvate riikide rahvaste orjastamine ning röövimine imperialistlike riikide poolt on monopoolselt kõrge kasumi kindlustamise üks peateid. Asumaade ja sõltuvate riikide töörahva hulkade olukord. Imperialistliku röövimise ühendamine orjanduslike ja feodaalsete eksploateerimisvormidega. Rassiline diskrimineerimine. Talurahva laostumine ja vaesumine. Töölisklassi eksploateerimise tugevnemine. Feodaalid ja kompradoorlik kodanlus on imperialismi sotsiaalne tugi asumaades ja sõltuvates riikides. Asumaade ja sõltuvate riikide rõhutatud rahvaste rahvuslik vabadusvõitlus imperialismi vastu. Kodanlik-apologeetiliste «dekolonisatsiooniteooriate» kriitika.

7. Kapitalismi põhilise majandusseaduse toime imperialismi ajastul. Monopol kui monopoolselt kõrge kasumi saamise majanduslik alus. Monopoolselt kõrge kasumi allikad. Monopoolne hind ja väärtusseadus. Monopoolsed hinnad kui monopoolselt kõrge kasumi saamise üks põhilisi vahendeid ja töörahva vaesumise tegur.

14. teema. Imperialismi ajalooline koht

1. V. I. Lenin imperialismi ajaloolisest kohast. Imperialism kui kapitalismi põhiomaduste arenemine ja otsene jätk. Imperialism on kapitalismi viimne staadium.

2. Kapitalismi parasitism ja roiskumine imperialismi ajastul. Kaks vastuolulist tendentsi kapitalistliku tootmise arenemises. Mittetootmisalase tarbimise ja militarismi kasv. Materiaalse tootmise sfääris töötava elanikkonna osa vähenemine. Rantjeekihi tekkimine. Rea imperialistlike riikide muutumine rantjeeriikideks. Kapitali väljavedu on parasitism ruudus. Töölisliikumises esineva oportunisti majanduslik alus. Poliitiline reaktsioon kõigil aladel.

3. Imperialism on sotsialistliku revolutsiooni eelõhtu. Tootmise kõrgeim ühiskonnastamisaste, mis on võimalik kapitalismi tingimustes. Monopolide ike ja töörahva vaesumise suurenemine. Kõigi kapitalismi vastuolude teravnemine imperialismi ajastul. Tänapäeva reformistlike teooriate kriitika, millede järgi kapitalism kasvavat evolutsiooniliselt ümber sotsialismiks.

4. Monopoolistlik riigikapitalism. Riigiaparaadi alluta-

mine kapitalistlike monopolide poolt ja tema kasutamine monopoolset kõrge kasumi kindlustamiseks. Riiklik omandus imperialistlikes maades kui kapitalistliku omanduse eriliik. Monopolistlik riigikapitalism ning töörahva ekspluateerimise ja vaesumise suurenemine. Monopolistlik riigikapitalism ja materiaalsete eelduste loomine kapitalismi asendamiseks sotsialismiga. Tänapäeva reformistlike ja revisionistlike teooriate kriitika, millede järgi kodanlikul riigil olevat klassidest kõrgemal seisva riigi iseloom, ja nende teooriate kriitika kapitalismi tingimustes läbiviidava natsionaliseerimise iseloomu küsimuses.

5. Imperialismi ajastu kapitalismi majandusliku ja poliitilise arenemise ebaühtluse seadus. V. I. Lenini teooria sotsialismi võidu võimalikkusest ühel maal eraldi. Lenini imperialismiteooria loov arendamine Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei ja teiste maade kommunistlike parteide otsustes.

15. teema. Kapitalismi üldkriis

1. Kapitalismi üldkriisi olemus. Kapitalismi üldkriisi esimene etapp. Suur Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon ja maailma lõhenemine kaheks süsteemiks: sotsialistlikuks ja kapitalistlikuks. Imperialismi koloniaalsüsteemi kriis. Turgude ja kapitali rakendamise sfääride probleemi teravnemine. Ettevõtete krooniline alakoormatus ja krooniline massiline tööpuudus. Ületootmiskriiside süvenemine ja muutused kapitalistliku tootmise tsükliks.

2. Kapitalismi üldkriisi süvenemine. Kapitalismi üldkriisi teine etapp. Rea Euroopa ja Aasia maade väljalangemine kapitalistlikust süsteemist. Sotsialismi maailmasüsteemi tekkimine. Ühtse maailmaturu lagunemine kaheks paralleelseks maailmaturuks. Kapitalistliku maailmaturu piiride ahenemine. Majandusliku arengu kaks joont. Kapitalismi majanduslike ja poliitiliste vastuolude süvenemine.

3. Imperialismi koloniaalsüsteemi lagunemine. Rahvusliku vabadusliikumise tõus asumaades ja sõltuvates riikides. Hiina rahvarevolutsiooni võidu maailma-ajalooline tähtsus. Korea Rahvademokraatliku Vabariigi ja Vietnami Demokraatliku Vabariigi tekkimine.

Rea teiste maade vabanemine koloniaalikest ja nende

astumine iseseisva arenemise teele. Riigikapitalismi iseärasused neis maades. Imperialistlike riikide võitlus koloniaalike säilitamise eest. Kolonialismi uued vormid.

4. Kapitalismi arenemise ebaühtluse suurenemine. Ameerika imperialismi ekspansioon. Kapitalistlike maade majanduse militariseerimise kasv. Imperialistlike sõdade ärahoidmise võimalikkus käesoleval ajastul. Kapitalistlike maade töölisklassi vaesumise suurenemine. Monopolide ikke suurenemine kapitalistlike maade põllumajanduses ja talurahva laostumine. Klassivõitluse teravnemine kapitalismimaades. «Rahvakapitalismi», «teise tööstusliku revolutsiooni» ja teiste marksismivastaste teooriate kriitika.

Käesolev ajastu on kapitalismi revolutsioonilise hävitamise ja kommunismi võidu ajastu.

SOTSIALISTLIK TOOTMISVIIS

A. KAPITALISMILT SOTSIALISMILE ÜLEMINEKU AJAJÄRK

16. teema. Kapitalismilt sotsialismile ülemineku ajajärk

1. Kapitalismilt sotsialismile ülemineku ajajärku objektiivne paratamatus. Kapitalistlike tootmissuhete likvideerimine ja sotsialistlike tootmissuhete kujunemine kui selle seaduse nõude täitmine, mille järgi tootmissuhted peavad vastama tootlike jõudude iseloomule. Kapitalismilt sotsialismile ülemineku üldised seaduspärasused. Proletariaadi diktatuur kui sotsialistliku majanduse ülesehitamise vahend. Sotsialismile ülemineku vormide mitmekesisus. Sotsialismile arenemise mittekapitalistliku tee võimalikkus ühiskondlik-majanduslikult mahajäänud maades. Kaasaegse reformismi ja revisionismi kriitika sotsialismile ülemineku teede küsimuses.

2. Sotsialistliku tootmisviisi tekkimine. Põhiliste tootmisvahendite sotsialistlik natsionaliseerimine ja sotsialistliku sektori loomine riigi majanduses. Sotsialismi majandusseaduste tekkimine. Sotsialistlik natsionaliseerimine NSV Liidus, Euroopa rahvademokraatia maades, Hiina Rahvavabariigis ja teistes Aasia rahvademokraatlikes

maades. Üleminekuajajärgu majandussektorid. Üleminekuajajärgu mitmesektorilise majanduse iseärasused NSV Liidus ja rahvademokraatia maades. Sotsialistliku sektori juhtiv osa. Üleminekuajajärgu vastuolud. Klassid ja klassivõitlus üleminekuajajärgul.

3. Majanduspoliitika alused kapitalismilt sotsialismile ülemineku ajajärgul. NSV Liidus sotsialismi ülesehitamise leninlik plaan. Uus majanduspoliitika NSV Liidus ja selle rahvusvaheline tähtsus. Majanduspoliitika iseärasused Hiina Rahvavabariigis ja teistes rahvademokraatia maades.

4. Sotsialistlik industrialiseerimine. Sotsialistliku industrialiseerimise olemus. Sotsialistlik industrialiseerimine on tingitud majandusseaduste nõuetest. Suurtööstus on sotsialismi materiaalne alus. Rasketööstuse osa sotsialismi ülesehitamises. Sotsialistlik industrialiseerimismeetod. Rahvusvaheline tööjaotus sotsialistlike maade vahel ja industrialiseerimise iseärasused rahvademokraatia maades. Sotsialistlikuks industrialiseerimiseks vajalike vahendite allikad. Industrialiseerimise tempo NSV Liidus ja rahvademokraatia maades. NSV Liidu muutumine mahajäänud agraarmaast eesrindlikuks tööstusriigiks. NSV Liidu sotsialistliku industrialiseerimise rahvusvaheline tähtsus. Industrialiseerimise edusammud rahvademokraatia maades.

Sotsialistlik industrialiseerimine ja tingimuste loomine töötajate materiaalse ja kultuurilise elutaseme tõstmiseks.

5. Põllumajanduse sotsialistlik ümberkujundamine. Põllumajanduse sotsialistlik ümberkujundamine on tingitud majandusseaduste nõuetest. Lenini kooperatsiooni plaan. Põllumajanduse sotsialistliku ümberkujundamise eeldused. Marksism-leninism maa natsionaliseerimisest ja maa jagamisest talupoegade omandiks. Rasketööstuse arendamine on eesrindliku tehnika baasil põllumajanduse sotsialistliku ümberkujundamise võti. Töötava talurahva koopereerumine. Kooperatsiooni vormide mitmekesisus maal. Koopereerumise iseärasused Hiina Rahvavabariigis ja teistes rahvademokraatia maades. Klassivõitlus külas üleminekuajajärgul ja selle iseärasused NSV Liidus ja rahvademokraatia maades. Marksismivastaste vaadete kriitika talumajapidamiste koopereerimise küsimuses.

Kõrgestimehhaniseeritud sotsialistliku suurpõllumajanduse loomine NSV Liidus. NSV Liidu põllumajanduse

sotsialistliku ümberkujundamise rahvusvaheline tähtsus. Põllumajanduse sotsialistliku ümberkujundamise edusammud rahvademokraatia maades.

Põllumajanduse sotsialistlik ümberkujundamine ja töötavale talurahvale tingimuste loomine jõukaks ja kulturseks eluks.

6. Rahvamajanduse sotsialistliku süsteemi loomine. Üleminek mitmesektoriliselt majanduselt sotsialistliku majandussektori jagamatule valitsemisele. Rahvamajanduse sotsialistliku süsteemi põhjalik erinevus kapitalistlikust majandussüsteemist. Muutused ühiskonna klassi-struktuuris. Rahvuste majandusliku ebavõrdsuse likvideerimine. Vastandlikkuse kaotamine linna ja maa vahel, vaimse ja füüsilise töö vahel. Tööraha hulkade loov tegevus sotsialismi ülesehitamisel. Kommunistliku partei juhtiv ja organiseeriv osa sotsialistliku ühiskonna ülesehitamises. NSV Liidu astumine kommunismile järkjärgulise ülemineku ajajärku. NLKP XXI kongress sotsialismi täielikust ja lõplikust võidust NSV Liidus. NSV Liidus sotsialismi võidu rahvusvaheline tähtsus. Sotsialismi ehitamise edusammud rahvademokraatia maades.

B. RAHVAMAJANDUSE SOTSIALISTLIK SÜSTEEM

17. teema. Sotsialistlike tootmissuhete iseloom

1. Sotsialistliku ühiskonna tootlikud jõud. Tootlike jõudude põhijooned. Tehniline progress sotsialismi tingimustes. Tehnilise progressi teed. NLKP XXI kongress teaduse ja tehnika uusimate saavutuste edasise juurutamise vajalikkusest rahvamajanduses.

Tootlike jõudude paigutus sotsialismi tingimustes.

2. Sotsialistlik omandus. Sotsialistliku omanduse kaks vormi. Sotsialistlike ettevõtete kaks liiki. Üldrahvaliku sotsialistliku omanduse juhtiv osa. Isiklik omand sotsialismi tingimustes. Kaasaegse revisionismi kriitika sotsialismi tingimustes esineva riikliku omanduse küsimuses.

3. Sotsialistlike tootmissuhete iseloom. Tootmisvahendite ühiskondlik omandus on sotsialismi tootmissuhete alus. Sotsiaalsete gruppide seisund tootmises sotsialismi ajal ja nende vahekord. Ühiskondliku produkti jaotamise vormid. Sotsialistlikud tootmissuhted on tootlike jõudude

arendamise peamine, otsustav jõud. Tootlike jõudude ja tootmissuhete vastastikune toime sotsialismi tingimustes.

4. Sotsialismi majandusseaduste iseloom. Marksismi-vastaste kontseptsioonide kriitika sotsialismi majandusseaduste toime iseloomu küsimuses.

5. Sotsialistliku riigi majanduslik osa. Objektiivsete majandusseaduste teaduslik tunnetamine on kommunistliku partei ja sotsialistliku riigi majanduspoliitika alus. Sotsialistliku riigi funktsioonid. Demokraatliku tsentralismi printsiip sotsialistliku majanduse juhtimisel. Kaas-aegse revisionismi kriitika sotsialistliku riigi majandusliku osa küsimuses. Vastuolude iseloom sotsialismi tingimustes ja nende ületamise teed.

18. teema. Sotsialismi põhiline majandusseadus

1. Sotsialismi põhilise majandusseaduse sisu. Sotsialistliku tootmise eesmärk. Sotsialistliku tootmise eesmärgi saavutamise vahend. Sotsialismi põhiline majandusseadus ja sotsialistliku tootmise arendamine. Sotsialismi põhiline majandusseadus ja teised sotsialismi majandusseadused.

2. Tootmine ja tarbimine sotsialismi tingimustes. Sotsialismi tingimustes puudub antagonistlik vastuolu tootmise ja tarbimise vahel. Vastuolu juba saavutatud tootmistaseme ja ühiskonna järjest kasvavate vajaduste vahel kui sotsialistliku tootmise arendamise allikas.

Põhiline majandusseadus ja töötajate heaolu tõus. Rahva materiaalse ja kultuurilise elutaseme edasine tõstmine.

19. teema. Rahvamajanduse plaanipärase (proportsionaalse) arenemise seadus

1. Rahvamajanduse plaanipärase (proportsionaalse) arendamise vajalikkus sotsialismi tingimustes. Tootmisvahendite sotsialistlik omandus on rahvamajanduse plaanipärase arendamise majanduslik alus. Rahvamajanduse plaanipärase (proportsionaalse) arenemise seaduse sisu. Rahvamajanduse plaanipärase (proportsionaalse) arenemise seadus ja sotsialismi põhiline majandusseadus.

Rahvamajanduse arendamise tähtsamad proportsioonid. Rahvamajanduse plaanipärase (proportsionaalse) arenemise seadus kui tootmise reguleerija sotsialismi tingimustes. Rahvamajanduse plaanipärase arendamise võimatus kapitalismi tingimustes. Marksismivastaste vaadete kriitika küsimuses, nagu oleks võimalik planeerida rahvamajandust kapitalismi tingimustes.

2. Rahvamajanduse planeerimine. Sotsialistliku planeerimise printsiibid. Tsentraliseeritud plaanilise juhtimise ja kohalike organite initsiatiivi ühendamise vajalikkus. Sotsialistliku planeerimise bilansimeetod.

NSV Liidu rahvamajanduse arendamise seitsme aasta plaani (1959—1965) peamised ülesanded.

3. Plaanimajanduse eelised. NSV Liidu rahvamajanduse arendamise plaanilise juhtimise kogemuste kasutamine rahvademokraatia maades.

20. teema. Ühiskondlik töö sotsialismi tingimustes. Ühiskondliku töö viljakuse järjekindla kasvu seadus

1. Töö iseloom sotsialismi tingimustes. Tootmisvahendite ühiskondlik omandus on majanduslik alus, mis määrab ära töö iseloomu sotsialismi tingimustes. Otsest ühiskondlik töö. Otsest ühiskondliku töö iseärasused. Vajalik töö ja lisatöö sotsialismi tingimustes. Töö kui sotsialistliku ühiskonna liikmete kohustus. Õigus tööle.

2. Sotsialistlik töökooperatsioon ja selle erinevus kapitalistlikust töökooperatsioonist. Ühiskondlik tööjaotus sotsialismi tingimustes ja selle vormid. Sotsialistlik töödistsipliin. Sotsialistlike ettevõtete ja asutuste juhtimise meetod. Sotsialistlik võistlus ja selle osa ühiskondliku tootmise arendamises. Sotsialistliku võistluse vormid.

3. Ühiskondliku töö viljakuse järjekindel kasv on sotsialismi majandusseadus. Ühiskondliku töö viljakuse järjekindla kasvu majandusseaduse sisu. Töövilkakuse kasvu tegurid. Tehnilise progressi osa töövilkakuse tõstmises. Töövilkakuse tõstmise tähtsus sotsialistliku tootmise suurendamisele ning töötajate materiaalse ja kultuurilise elutaseme edasisele tõstmisele.

21. teema. Kaubatootmine, väärtusseadus ja raha sotsialismi tingimustes

1. Kaubatootmine sotsialismi tingimustes. Kaubatootmise vajalikkus sotsialismi tingimustes. Kaubatootmine sotsialismi tingimustes on eriliiki kaubatootmine.

2. Kaup sotsialistlikus ühiskonnas ja selle omadused. Kauba tarbimisväärtus ja väärtus. Kaubas kehasunud töö kahesugune iseloom. Kauba väärtuse suurus. Individuaalne tööaeg ja ühiskondlikult vajalik tööaeg sotsialismi tingimustes. Lihtne töö ja komplitseeritud töö. Tööviljakus ja kauba väärtuse suurus. Tooteühikule langevate elava ja asjastatud töö kulutuste süstemaatilise vähendamise vajalikkus.

3. Raha sotsialistlikus ühiskonnas. Raha olemus ja funktsioonid. Hind sotsialistlikus majanduses. Raha stabiilsuse kindlustamine sotsialismi tingimustes. Raharingluse seadus sotsialismi tingimustes.

4. Väärtusseadus sotsialismi tingimustes. Väärtusseaduse sisu sotsialismi tingimustes. Väärtusseaduse toime tootmissfääris ja ringlussfääris. Väärtusseaduse kasutamine sotsialistliku riigi poolt. Kaasaegse revisionismi kriitika küsimuses, missugust osa etendab väärtusseadus sotsialistlikus majanduses.

22. teema. Töö järgi jaotamise seadus. Palk sotsialismi tingimustes

1. Töö järgi jaotamine on sotsialismi majandusseadus. Töö järgi jaotamise majandusseaduse sisu. Töö järgi jaotamise majandusseadus ja sotsialismi põhiline majandusseadus. Töötajate materiaalse huvitatuse printsiip. Sotsialism ja võrdsus. Väikekodanlike vaadete kriitika võrdsustava jaotamise küsimuses. Töö järgi jaotamise vormid.

2. Palk ja töö järgi jaotamise majandusseadus. Palga olemus sotsialismi tingimustes ja selle erinevus palgast kapitalismi tingimustes. Palga rahavormi vajalikkus sotsialismi tingimustes.

Palgavormid sotsialismi tingimustes. Töö normeerimine. Tariifisüsteem.

3. Reaalpalga järjekindel kasv sotsialismi tingimustes. Reaalpalga tõstmise tegurid. Tööviljakus ja palk. Töötajate

jate materiaalse huvitatuse printsiibi arvestamise vajalikkus palgasüsteemis. Töötajate reaalpalk ja reaalsissetulekud sotsialismi tingimustes. Reaalpalga järjekindel kasv kui töötajate elutaseme tõstmise tähtis tegur sotsialismi tingimustes.

Sotsialismi tingimustes materiaalsete ja vaimsete hüvede jaotamist käsitleva marksistlik-leninliku õpetuse arendamine NLKP XXI kongressi poolt.

23. teema. Isemajandamine ja rentaablus. Väärtus ja omahind

1. Isemajandamise olemus. Isemajandamine ja kokkuhoiurežiim. Väärtusseaduse kasutamine isemajandamise teostamisel. Isemajandamise põhiprintsiibid.

2. Sotsialistlike ettevõtete fondid. Ettevõtte tootmisfondid. Tootmisfondide käive. Seadmete moraalne kulumine sotsialismi tingimustes. Amortisatsioonifond. Ringlusfondid. Käibevahendid. Omad ja laenatud käibevahendid. Põhifondide ja käibevahendite kasutamise efektiivsuse tõstmise teed.

3. Toodangu väärtus ja omahind. Omahinna struktuur. Omahinna alandamise teed. Toodangu omahinna alandamise rahvamajanduslik tähtsus.

4. Isemajandamine ja rentaablus. Ühiskonna puhastulu. Riikliku ettevõtte puhastulu. Riigi tsentraliseeritud puhastulu. Ettevõtete rentaablus. Rahvamajanduslik rentaablus.

24. teema. Kolhoosikorra majanduslikud alused

1. Sotsialistliku põllumajanduse koht ja osa meie maa rahvamajanduses. Riikliku omanduse otsustav osa kolhoositootmise arendamises. Sovhooside juhtiv osa. Masina-traktorijaamade ajalooline osa. Kolhoosikorra edasiarendamine ja masina-traktorijaamade reorganiseerimine. Remondi- ja tehnikajaamade loomine ning nende funktsioonid.

2. Kolhoosid kui sotsialistlik majandusvorm. Kolhooside ühismajapidamine. Tootmisvahendid kolhoosides. Jagamatu fond. Kolhoositootmise planeerimine. Töö organiseerimine ja tasustamine kolhoosides. Normipäev. Uued

töö tasustamise vormid kolhoosides. Materiaalse huvituse printsiip kolhoosnikute töö tasustamisel.

3. Kolhoositootmise toodang. Kolhoositoodangu väärtus ja omahind. Kolhoositootmise rentaablus. Isemajandamise organiseerimise ülesanne kolhoosides. Kolhoositootmise toodangu jaotamine.

Kolhoosnikute isiklik abimajapidamine.

4. Diferentsiaalrent sotsialismi tingimustes ja selle erinevus diferentsiaalrendist kapitalismi tingimustes. Diferentsiaalrendi kujunemise põhjus, tingimused ja allikas sotsialismi tingimustes. Diferentsiaalrent I ja II.

25. teema. Kaubakäive sotsialismi tingimustes

1. Kaubakäibe vajalikkus sotsialismi tingimustes. Kaubakäibe olemus sotsialistlikus ühiskonnas. Kaubakäibe osa sotsialismi tingimustes. Kaubakäibe eelised sotsialismi tingimustes kapitalistliku kaubandusega võrreldes.

2. Kaubaringlus sotsialistlike ettevõtete vahel kui materiaalse ja tehnilise varustamise elluviimise vorm. Riiklike ettevõtete vahelise kaubaringluse iseärasused. Kolhoosidele tootmisvahendite müümine riigi poolt.

Hinnad riiklikus tööstussektoris ja nende struktuur.

3. Põllumajandussaaduste riiklik varumine. Sovhoosija kolhoositoodangu varumishinnad.

4. Rahvatarbekaupadega kauplemise vormid. Riikliku kaubanduse juhtiv osa.

NLKP XXI kongress ühiskondliku toitlustuse edasiarendamisest.

5. Ringluskulud sotsialismi tingimustes ja nende erinevus kapitalistlikest ringluskuludest. Ringluskulude vähendamise vajalikkus ja nende vähendamise teed. Hinnad riiklikus kaubanduses, kooperatiiv- ja kolhoosikaubanduses.

6. Väliskaubandus sotsialismi tingimustes. Väliskaubanduse monopol ja selle tähtsus.

26. teema. Riigieelarve, krediit ja raharinglus sotsialismi tingimustes

1. Sotsialistliku ühiskonna rahandus. Rahanduse materiaalne alus. Rahanduse osa sotsialistliku rahvamajanduse arendamises.

2. Sotsialistliku ühiskonna riigieelarve. Sotsialistliku riigi eelarve erinevus kapitalistlike maade eelarvest. Riigieelarve tulud ja kulud.

3. Krediit sotsialismi tingimustes ja selle erinevus kapitalistlikust krediidist. Krediidivormid. Protsent sotsialismi tingimustes. Pangad sotsialistlikus ühiskonnas. Riigipank ja tema funktsioonid. Pikaajaliste mahutuste pank. Riiklikud hoiukassad.

4. Raharinglus sotsialismi tingimustes. Raharingluse planeerimine. Riiklik valuutamonopol sotsialismi tingimustes.

27. teema. Sotsialistlik taastootmine

1. Sotsialistliku taastootmise olemus. Sotsialistlik taastootmine kui ühiskondliku produkti, tööjõu ja sotsialistlike tootmissuhete taastootmise ühtsus. Sotsialistliku taastootmise eelised kapitalistliku taastootmisega võrreldes.

2. Ühiskondliku koguprodukti taastootmine. Sotsialistliku ühiskonna natsionaalne rikkus. Ühiskondlik koguprodukt ja selle koostisosad. Ühiskondliku koguprodukti allikas. Materiaalse tootmise sfääris rakendatava töö hulga suurendamise vajalikkus. Sotsialistliku ühiskondliku tootmise kaks alajaotust. Tootmisvahendite tootmise ülekaalukas kasv tarbeesemete tootmisega võrreldes on laiendatud taastootmise majandusseadus. Rasketööstus on sotsialistliku laiendatud taastootmise materiaalne alus. Vaheatus ühiskondliku tootmise I ja II alajaotuse vahel ning alajaotustes endis.

3. Natsionaalne tulu sotsialistlikus ühiskonnas. Sotsialismi tingimustes loodava natsionaalse tulu erinevus natsionaalsest tulust kapitalismi tingimustes. Natsionaalse tulu järjekindel kasv sotsialismi tingimustes. Natsionaalse tulu pideva kasvu tegurid.

4. Ühiskondlike fondide kujundamine ja otstarve sotsialismi tingimustes. Ühiskondliku koguprodukti ja natsionaalse tulu jaotamine sotsialistlikus ühiskonnas. Sotsia-

lismi põhiline majandusseadus ja natsionaalse tulu jaotamine. Riigieelarve osa natsionaalse tulu jaotamises. Akumulatsioonifond. Sotsialistliku akumulatsiooni erinevus kapitalistlikust akumulatsioonist. Ühiskonna puhastulu on laiendatud taastootmise allikas. Sotsialistliku akumulatsiooni seadus. Kapitaalmahutused. Tarbimisfond. Ühiskondliku tarbimise fondi tähtsuse suurenemine töötajate heaolu tõstmisel. Akumulatsioon ja tarbimine sotsialismi tingimustes.

5. Sotsialistlik rahvastusseadus.

C. ÜLEMAAILMNE SOTSIALISTLIK MAJANDUSSÜSTEEM

28. teema. Ülemaailmse sotsialistliku majandussüsteemi kujunemine ja põhijooned

1. Ülemaailmse sotsialistliku majandussüsteemi kujunemine on ühiskonna arenemise seaduspärane protsess. Rahvademokraatlikud revolutsioonid ning rea Euroopa ja Aasia maade väljalangemine kapitalistlikust süsteemist. Ülemaailmse sotsialistliku majandussüsteemi tekkimine. Sotsialismi väljumine ühe maa raamidest on käesoleva ajastu peamine joon. Ülemaailmse sotsialistliku majandussüsteemi kujunemise iseärasused.

2. Ülemaailmse sotsialistliku majandussüsteemi põhijooned ja tema põhjalikud erinevused ülemaailmsest kapitalistlikust majandussüsteemist. NSV Liidu juhtiv osa ülemaailmses sotsialistlikus majandussüsteemis.

NSV Liidus ja rahvademokraatia maades sotsialismi ehitamise kogemuste rahvusvaheline tähtsus.

29. teema. Sotsialismimaade majanduslik koostöö

1. Rahvusvaheliste majanduslike suhete uus, sotsialistlik tüüp. Ülemaailmse sotsialistliku majandussüsteemi hulka kuuluvate maade vahel majanduslike sidemete organiseerimine sotsialismi majandusseaduste nõuete baasil. Plaanipärase (proportsionaalse) arenemise seadus ja selle mõju sotsialismimaade majanduslike sidemete organiseerimisele. Sotsialistlik rahvusvaheline tööjaotus. Tootmise

spetsialiseerimine ja koopereerimine sotsialistliku leeri maades. Rahvamajandusplaanide koordineerimine. Iga-külgne vastastikune abistamine ja nõrgaltarenenud maade järeleaitamine eesrindlike maade tasemele. Vastastikuse Majandusliku Abistamise Nõukogu.

2. Ülemaailmse sotsialistliku majandussüsteemi hulka kuuluvate maade majandusliku koostöö põhivormid.

Väliskaubandus ja selle tähtsus.

Krediitide andmine kui sotsialistliku leeri maade majandusliku koostöö vorm.

Vastastikune teaduslik-tehniline abi. Koostöö kaadri ettevalmistamise alal.

Nõukogude Liidu osa rahvademokraatia maadele majandusliku abi andmises. Sotsialistliku leeri maade vennalik sõprus ja tihe koostöö kui rahvademokraatia maades sotsialismi eduka ehitamise otsustav tingimus.

Kaasaegse revisionismi kriitika sotsialistliku leeri maade vastastikuste suhete küsimuses.

3. Maailmamajanduse kahe süsteemi — sotsialistliku ja kapitalistliku süsteemi vaheline majanduslik võistlus. Nende rahuliku kooseksisteerimise võimalikkus.

Ühelt poolt sotsialistlike maade ja teiselt poolt koloniaalsõltuvusest vabanenud ja iseseisva arenemise teele asunud maade vaheliste majandussuhete iseloom.

Ülemaailmse sotsialistliku majandussüsteemi otsustavad eelised ülemaailmse kapitalistliku majandussüsteemiga võrreldes.

D. SOTSIALISMILT KOMMUNISMILE JÄRKJÄRGULINE ÜLEMINEK

30. teema. Kommunistliku ühiskonna kaks faasi ja sotsialismi kommunismiks ümberkasvamise seaduspärasused

1. Kommunistliku ühiskonna kaks faasi. Kommunism on sotsialismi otsene jätk ja edasiarenemine. Kommunistliku ühiskonna ülesehitamise teid käsitlevate põhiteeside väljatötamine V. I. Lenini poolt. NLKP XXI kongress sotsialismi kommunismiks ümberkasvamise seaduspärasustest. NSV Liidu astumine kommunismi laiahaardelise ehitamise ajajärku.

Kommunistliku partei juhtiv osa võitluses kommunismi ülesehitamise eest. Rahvahulkade osa kommunismi ülesehitamisel.

2. Kommunism ja riik. Sotsialistlik riik on kommunistliku ühiskonna ülesehitamise peamine vahend. Sotsialistliku riikluse arenemine kommunistlikuks ühiskondlikuks omavalitsuseks. Kaasaegse revisionismi kriitika riigi väljasuremise küsimuses.

3. NSV Liidus kommunismi ehitamise rahvusvaheline tähtsus. NLKP XXI kongress sotsialistlike maade enam või vähem üheaegsest üleminekust kommunismile.

31. teema. **Kommunistliku ühiskonna tootlike jõudude loomine**

1. Kommunismi materiaalne ja tehniline baas ja selle loomise teed. Kommunismi materiaalse ja tehnilise baasi sisu. Tehnilise progressi osa kommunismi materiaalse ja tehnilise baasi loomises. Tehniline progress ning kaadri kultuurilise ja tehnilise taseme tõstmise vajalikkus. Tööviljakuse edasine tõstmine on kommunismi võidu otsustav tingimus.

2. NSV Liidu majanduslik põhiülesanne. Selle ülesande lahendamise iseärasused ja teed kommunistliku ühiskonna laiahaardelise ehitamise ajajärgul. NSV Liidu majandusliku põhiülesande lahendamise tähtsus kommunismi ülesehitamisele.

NSV Liidu rahvamajanduse arendamise seitsme aasta plaani (1959—1965) täitmine on tähtis samm kommunismi materiaalse ja tehnilise baasi loomisel ning NSV Liidu majandusliku põhiülesande lahendamisel.

32. teema. **Tootmissuhete arenemine kommunismile üleminekul**

1. Üleminek ühtsele üldrahvalikule kommunistlikule omandusele. Kolhooslik-kooperatiivse ja üldrahvaliku omandusvormi arendamise ja teineteisele lähendamise teed. Kolhooslik-kooperatiivse omanduse ühtesulamine riikliku omandusega üheks üldrahvalikuks kommunistlikuks omanduseks.

2. Linna ja maa olulise erinevuse ning vaimse ja füüsi-

lise töö olulise erinevuse ületamine. Sotsialistliku võistluse osa vaimse ja füüsilise töö olulise erinevuse likvideerimises. Kommunistliku töö brigaadid.

Kommunistliku töössesuhtumise arenemine. Õpetamise ja tootliku töö ühendamine ning selle tähtsus ühiskonnaliikmetes kommunistliku töössesuhtumise kasvatamise seisukohalt. Moraalsete tööstiimulite osa suurenemine. Töö järkjärguline muutumine esimeseks eluvajaduseks.

3. Üleminek kommunistlikule printsiiobile «igaühelt tema võimete kohaselt, igaühele tema vajaduste järgi». NLKP XXI kongress järkjärgulisest ja järjekindlast üleminekust töö järgi jaotamiselt vajaduste järgi jaotamisele, vastavalt selleks vajalike materiaalsete ja vaimsete eelduste ettevalmistamisele. Ühiskonnaliikmete vahel töö hulgast ja kvaliteedist olenematult jaotatavate materiaalsete ja kultuuriliste hüvede osa suurenemine kommunistliku ühiskonna ehitamise protsessis.

POLIITILISE ÖKONOOMIA KURSUSE KIRJANDUS¹

1. teema. Poliitilise ökonomia aine

- K. Marx*, Poliitilise ökonomia kriitikast. Eessõna. Gospolitizdat, 1953 (v. k.).
- K. Marx*, Kapital, I kd. Eessõna esimesele trükile. Järelsõna teisele trükile. Tallinn, 1953.
- V. I. Lenin*, Retsensioon. *A. Bogdanov*, Majandusteaduse lühikursus. Teosed, 4. kd.
- Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XXI kongressi resolutsioon seltsimees N. S. Hruštšovi ettekande «NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiks 1959—1965» põhjal. Tallinn, 1959.
- Poliitiline ökonomia. Õpik. Tallinn, 1959².

2. teema. Kapitalismieelsed tootmisviisid

- K. Marx*, Kapital, III kd., 47. ptk., § 2—4 (v. k.).
- F. Engels*, Perekonna, eraomanduse ja riigi tekkimine, V ja IX ptk. Tallinn, 1958.
- F. Engels*, Anti-Dühring, teine osa, IV ptk. Tallinn, 1954.
- F. Engels*, Feodalismi lagunemisest ja kodanluse arenemisest. *K. Marx* ja *F. Engels*, Teosed, XVI kd., I osa (v. k.).
- V. I. Lenin*, Kapitalismi arenemine Venemaal, III ptk., I osa. Teosed, 3. kd.
- V. I. Lenin*, Riigist. Teosed, 29. kd.

KAPITALISTLIK TOOTMISVIIS

A. Monopolismieelne kapitalism

3. teema. Kaubatootmine. Kapitalistliku tootmisviisi tekkimine

- K. Marx*, Kapital, I kd., ptk. 1, 3 ja 24, § 1—6. Tallinn, 1953.
- V. I. Lenin*, Kapitalismi arenemine Venemaal, I ptk., I osa. Teosed, 3. kd.

¹ Oma kõrgema õppeasutuse tingimustest lähtudes võivad kateedrid allpoolnimetatud teoste ja dokumentide alusel koostada selle kirjanduse loetelud, mida soovitatakse seminarideks ettevalmistumisel. Nendesse loeteludesse võib ka võtta nõukogude majandusteadlaste teoseid ja muud majandusteaduslikku kirjandust.

² Soovitatakse kursuse kõigi teemade juurde.

V. I. Lenin, Viiskümmend aastat pärisorjuse kaotamisest. Teosed, 17. kd.

V. I. Lenin, Karl Marx, osa «Väärtus». Teosed, 21. kd.

4. teema. Kapital ja lisaväärtus. Kapitalismi põhiline majandusseadus

K. Marx, Kapital, I kd., 4. ptk., § 3; ptk. 5, 6, 8, § 1; 10. ptk. Tallinn, 1953.

V. I. Lenin, Kapitalismi arenemine Venemaal, V ptk., osad V, VI; VI ptk., osad I, III—VII; VII ptk., osad I, XII. Teosed, 3 kd.

V. I. Lenin, Karl Marx, osa «Lisaväärtus». Teosed, 21. kd.

V. I. Lenin, Töölise palgad ja kapitalistide kasum Venemaal. Teosed, 18. kd.

V. I. Lenin, Tööpäev Moskva kubermangu vabrikutes. Teosed, 18. kd.

V. I. Lenin, Higi väljapressimise «teaduslik» süsteem. Teosed, 18. kd.

5. teema. Palk

K. Marx, Kapital, I kd., ptk. 17, 18, 19. Tallinn, 1953.

V. I. Lenin, Streigivõitlus ja palk. Teosed, 18. kd.

6. teema. Kapitali akumulatsioon ja proletariaadi vaesumine

K. Marx, Kapital, I kd., ptk. 21, 23, § 1; 24. ptk., § 7. Tallinn, 1953.

V. I. Lenin, Vaesumine kapitalistlikus ühiskonnas. Teosed, 18. kd.

V. I. Lenin, Arvude keel. Teosed, 19. kd.

7. teema. Kapitali ringkäik ja käive

K. Marx, Kapital, II kd., 8. ptk., § 1. Tallinn, 1958.

8. teema. Keskmise kasum ja tootmishind

K. Marx, Kapital, III kd., ptk. 1, 9 (v. k.).

V. I. Lenin, Karl Marx, Teosed, 21. kd., lk. 48—49.

9. teema. Kaubanduskapital ja kaubanduskasum

K. Marx, Kapital, III kd., ptk. 16, 17 (v. k.).

10. teema. Laenukapital ja laenuprotsent. Raharinglus

K. Marx, Kapital, III kd., ptk. 21, 27 (v. k.).

11. teema. Maarent. Kapitalismi arenemine põllumajanduses

- K. Marx*, Kapital, III kd., ptk. 39, 45 (v. k.).
V. I. Lenin, Kapitalismi arenemine Venemaal, II ptk., XIII osa. Teosed, 3. kd.
V. I. Lenin, Agraarküsimus ja «Marxi arvustajad», ptk. I, II. Teosed, 5. kd.
V. I. Lenin, Marksistlikud vaated agraarküsimusele Euroopas ja Venemaal, osa «Rent». Teosed, 6. kd.

12. teema. Ühiskondliku kapitali taastootmine ja majanduskriisid

- K. Marx*, Kapital, II kd., 18. ptk., § 1; 20. ptk., § 1—8; 21. ptk., § 3 (esimene näide). Tallinn, 1958.
F. Engels, Anti-Dühring, kolmas osa, II ptk. Tallinn, 1954.
V. I. Lenin, Niinimetatud turgude-küsimuse kohta. Teosed, 1. kd., lk. 64—73.
V. I. Lenin, Kapitalismi arenemine Venemaal, I ptk., osad VI, VIII. Teosed, 3. kd.
V. I. Lenin, Kriisi õppetunnid. Teosed, 5. kd.

B. Monopolistlik kapitalism — imperialism

- V. I. Lenin*, Kapitalismi arenemine Venemaal, VIII ptk., V osa. Teosed, 3. kd.
V. I. Lenin, Tootmise kontsentratsioon Venemaal, Teosed, 18. kd.
V. I. Lenin, Euroopa Ühendriikide loosungist. Teosed, 21. kd.
V. I. Lenin, Imperialism kui kapitalismi kõrgeim staadium. Teosed, 22. kd.
V. I. Lenin, Imperialism ja sotsialismi lõhenemine. Teosed, 23. kd.
V. I. Lenin, VK(b)P programmi projekt. Teosed, 29. kd.
V. I. Lenin, Kommunistliku Internatsionaali II kongress. Ettekanne rahvusvahelisest olukorrast ja Kommunistliku Internatsionaali põhiülesannetest. Teosed, 31. kd.
Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XX kongressi resolutsioon NLKP Keskkomitee aruande põhjal. Tallinn, 1956.
Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XXI kongressi resolutsioon seltsimees N. S. Hruštšovi ettekande «NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiks 1959—1965» põhjal. Tallinn, 1959.
Moskvas 14.—16. novembril 1957. aastal toimunud sotsialistlike maade kommunistlike parteide ja töölisparteide esindajate nõupidamise deklaratsioon. Rahumaniifest. Tallinn, 1957.
J. V. Stalin, Kommunistliku Internatsionaali Täitevkomitee VII laiendatud pleenum. Lõppsõna, II osa, § 1. Teosed, 9. kd.
J. V. Stalin, Keskkomitee poliitiline aruanne ÜK(b)P XVI kongressile, I osa. Teosed, 12. kd.
N. S. Hruštšov, NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiks 1959—1965. Ettekanne Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei erakorralisele XXI kongressile 27. jaanuaril 1959. Tallinn, 1959.

SOTSIALISTLIK TOOTMISVIIS

A. Kapitalismilt sotsialismile ülemineku ajajärk

- K. Marx*, Gotha programmi kriitika, IV ptk. Tallinn, 1957.
- V. I. Lenin*, VSDTP VI ülevenemaaline («Praha») konverents. Konverentsi resolutsioonid. Hiina revolutsioonist. Teosed, 17. kd., lk. 432.
- V. I. Lenin*, Aasia ärkamine. Teosed, 19. kd.
- V. I. Lenin*, Riik ja revolutsioon, V ptk., § 2. Teosed, 25. kd.
- V. I. Lenin*, Nõukogude võimu järjekordsed ülesanded, Teosed, 27. kd.
- V. I. Lenin*, Majandus ja poliitika proletariaadi diktatuuri ajajärgul. Teosed, 30. kd.
- V. I. Lenin*, Toitlusmaksust. Teosed, 32. kd.
- V. I. Lenin*, Kooperatsioonist. Teosed, 33. kd.
- Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XXI kongressi resolutsioon seltsimees N. S. Hruštšovi ettekande «NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiks 1959—1965» põhjal. Tallinn, 1959.
- Moskvas 14.—16. novembril 1957. aastal toimunud sotsialistlike maade kommunistlike parteide ja töölisparteide esindajate nõupidamise deklaratsioon. Rahumanifest. Tallinn, 1957.
- Rahvademokraatia maade kommunistlike ja töölisparteide kongresside ning Keskkomitee pleenumite otsused (v. k.).
- Mao Tse-dung*, Rahva sisevastuolude õige lahendamise küsimusest. Tallinn, 1958.
- J. V. Stalin*, ÜK(b)P XIV kongress. Keskkomitee poliitiline aruanne, II osa. Teosed, 7. kd.
- J. V. Stalin*, ÜK(b)P XV kongress. Keskkomitee poliitiline aruanne, II osa. Teosed, 10. kd.
- J. V. Stalin*, Meie maa industrialiseerimisest ja parempoolsest kallakust ÜK(b) Partei, 1. osa. Teosed, 11. kd.
- J. V. Stalin*, NSV Liidu Konstitutsiooni projektist, II ptk. Leninismi küsimusi. Tallinn, 1952.
- N. S. Hruštšov*, NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiks 1959—1965. Ettekanne Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei erakorralisele XXI kongressile 27. jaanuaril 1959. Tallinn, 1959.

B. Rahvamajanduse sotsialistlik süsteem

17. teema. Sotsialistlike tootmissuhete iseloom

- K. Marx* ja *F. Engels*, Kommunistliku partei manifest, II osa. Tallinn, 1955.
- F. Engels*, Anti-Dühring, kolmas osa, II ptk., lk. 243—247. Tallinn, 1954.
- V. I. Lenin*, Teine ülevenemaaline tööliste ja soldatite saadikute nõukogude kongress. Ettekanne maaküsimuse kohta 26. oktoobril (8. novembril). Teosed, 26. kd.
- V. I. Lenin*, Teaduslik-tehniliste tööde plaani visand. Teosed, 27. kd.
- V. I. Lenin*, Nõukogude võimu järjekordsed ülesanded. Teosed, 27. kd.
- V. I. Lenin*, Kooperatsioonist. Teosed, 33. kd.

- Tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise organiseerimise edasise täiustamise seadus. Tallinn, 1957.
- Kolhoosikorra edasiarendamisest ja masina-tractorijaamade reorganiseerimisest. NLKP Keskkomitee pleenumi otsus, mis võeti vastu 26. veebruaril 1958 seltsimees N. S. Hruštšovi ettekande põhjal. Tallinn, 1958.
- Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Konstitutsioon (Põhiseadus), I ptk. Tallinn, 1957.
- NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaks 1959—1965. Tallinn, 1959.
- Partei- ja nõukogude organisatsioonide ning rahvamajanduse nõukogude tööst NLKP XXI kongressil tööstuses ja ehitustegevuses tehnilise progressi kiirendamise kohta vastuvõetud otsuste täitmiseks. NLKP Keskkomitee pleenumi otsus, vastu võetud 29. juunil 1959. NLKP Keskkomitee 1959. aasta juunipleenumi materjale. Tallinn, 1959.
- J. V. Stalin*, Sotsialismi majandusprobleemid NSV Liidus, L. D. Jarošenko vigadest, I punkt. Tallinn, 1953.
- N. S. Hruštšov*, NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaks 1959—1965. Ettekanne Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei erakorralisele XXI kongressile 27. jaanuaril 1959. Tallinn, 1959.

18. teema. Sotsialismi põhiline majandusseadus

- F. Engels*, Anti-Dühring, kolmas osa, II ptk. Tallinn, 1954.
- V. I. Lenin*, Kõne rahvamajandusnõukogude I kongressil. Teosed, 27. kd.
- V. I. Lenin*, VK(b)P programmi projekt, § 2. Teosed, 29. kd.
- Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XXI kongressi resolutsioon seltsimees N. S. Hruštšovi ettekande «NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaks 1959—1965» põhjal. Tallinn, 1959.
- N. S. Hruštšov*, NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaks 1959—1965. Ettekanne Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei erakorralisele XXI kongressile 27. jaanuaril 1959. Tallinn, 1959.

19. teema. Rahvamajanduse plaanipärase (proportsionaalse) arenemise seadus

- V. I. Lenin*, VIII ülevenemaaline nõukogude kongress. 2. Ettekanne Rahvakomissaride Nõukogude tegevuse kohta. Teosed, 31. kd.
- V. I. Lenin*, Ühtset majandusplaani. Teosed, 32. kd.
- Põllumajanduse planeerimise praktika muutmisest. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus 9. märtsist 1955. Tallinn, 1955.
- NLKP Keskkomitees ja NSV Liidu Ministrite Nõukogus. NSV Liidu rahvamajanduse arendamise perspektiivplaani väljatöötamisest. «Rahva Hääle», 26. septembril 1957.
- NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaks 1959—1965. Tallinn, 1959.
- J. V. Stalin*, Sotsialismi majandusprobleemid NSV Liidus. I. Küsimus

sotsialismi tingimustes toimivate majandusseaduste iseloomust. Tallinn, 1953.

**20. teema. Ühiskondlik töö sotsialismi tingimustes.
Ühiskondliku töö viljakuse järjekindla kasvu seadus**

- V. I. Lenin*, Kuidas organiseerida võistlust? Teosed, 26. kd.
V. I. Lenin, Nõukogude võimu järjekordsed ülesanded. Teosed, 27. kd.
V. I. Lenin, Suur algatus. Teosed, 29. kd.
V. I. Lenin, Põlise elulaadi purustamiselt uue loomisele. Teosed, 30. kd.
V. I. Lenin, Töödistsipliinist. Teosed, 30. kd.
V. I. Lenin, Oktoobrirevolutsiooni neljandaks aastapäevaks. Teosed, 33. kd.
Ametiühingu vabriku-, tehase- ja kohaliku komitee õiguste põhimäärus. «Rahva Hää!», 16. juulil 1958.
Tööstusettevõtte, ehituse, sovhoosi, masina-traktorijaama ning remondi- ja tehnikajaama alalise tootmisnõupidamise põhimäärus. «Rahva Hää!», 19. juulil 1958.
N. S. Hruštšov, NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiks 1959—1965. Ettekanne Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei erakorralisele XXI kongressile 27. jaanuaril 1959. Tallinn, 1959.

21. teema. Kaubatootmine, väärtusseadus ja raha sotsialismi tingimustes

- V. I. Lenin*, Toitlusmaksust. Teosed, 32. kd.
V. I. Lenin, Kulla tähendusest nüüd ja pärast sotsialismi täielikku võitu. Teosed, 33. kd.
Müügikohustuste ja masina-traktorijaamade töö eest naturaaltasu maksmise kaotamisest ning põllumajandussaaduste varumise uuest korrast, varumise hindadest ja tingimustest. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus. «Rahva Hää!», 2. juulil 1958.

22. teema. Töö järgi jaotamise seadus. Palk sotsialismi tingimustes

- V. I. Lenin*, Riik ja revolutsioon, V ptk., § 3, 4. Teosed, 25. kd.
V. I. Lenin, Nõukogude võimu järjekordsed ülesanded. Teosed, 27. kd.
N. S. Hruštšov, NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiks 1959—1965. Ettekanne Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei erakorralisele XXI kongressile 27. jaanuaril 1959. Tallinn, 1959.

23. teema. Isemajandamine ja rentaablus. Väärtus ja omahind

- V. I. Lenin*, Nõukogude võimu järjekordsed ülesanded. Teosed, 27. kd.
V. I. Lenin, Uuest majanduspoliitikast, § 2. Teosed, 33. kd.
NSV Liidu Riigipanga osast ja ülesannetest. NSV Liidu Ministrite

Nõukogu ja NLKP Keskkomitee määrus 21. augustist 1954. Ettevõtete direktorite õiguste laiendamisest. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus 9. augustist 1955. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrused tööstus- ja ehitusküsimustes. Gospolitizdat, 1956 (v. k.).

Tööstuse ja ehitustegevuse juhtimise organiseerimise edasise täiustamise seadus. Tallinn, 1957.

NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaks 1959—1965, Tallinn, 1959.

24. teema. Kolhoosikorra majanduslikud alused

V. I. Lenin, Kooperatsioonist. Teosed, 33. kd.

NSV Liidu põllumajanduse edasiarendamise abinõudest. NLKP Keskkomitee pleenumi otsus, mis võeti vastu 7. septembril 1953. a. sm. N. S. Hruštšovi ettekande põhjal. Tallinn, 1953.

Põllumajanduse planeerimise praktika muutmisest. NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus 9. märtsist 1955. Tallinn, 1955.

NLKP Keskkomitees ja NSV Liidu Ministrite Nõukogus. Põllumajandusliku artelli põhikirjast ning kolhoosnikute initsiatiivi edasisest suurendamisest kolhoositootmise organiseerimisel ja artelli asjade juhtimisel. Kolhoosnikute igakuisest avansseerimisest ja lisatöötasu maksmisest kolhoosides. «Rahva Hää!», 10. märtsil 1956.

Kolhoosikorra edasiarendamisest ja masina-traktorijaamade reorganiseerimisest. NLKP Keskkomitee pleenumi otsus, mis võeti vastu 26. veebruaril 1958 seltsimees N. S. Hruštšovi ettekande põhjal. Tallinn, 1958.

NLKP Keskkomitees ja NSV Liidu Ministrite Nõukogus. Müügikohustuste ja masina-traktorijaamade töö eest naturaaltasu maksmise kaotamisest ning põllumajandussaaduste varumise uuest korrast, varumise hindadest ja tingimustest. «Rahva Hää!», 2. juulil 1958.

Põllumajanduse arendamise tulemusi viimase viie aasta jooksul ja põllumajandussaaduste tootmise edasise suurendamise ülesanded. NLKP Keskkomitee pleenumi otsus, mis võeti vastu 19. detsembril 1958 seltsimees N. S. Hruštšovi ettekande põhjal. Tallinn, 1958.

J. V. Stalin, NSV Liidu agrarpoliitika küsimustest, V osa. Teosed, 12. kd.

N. S. Hruštšov, NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaks 1959—1965. Ettekanne Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei erakorralisele XXI kongressile 27. jaanuaril 1959. Tallinn, 1959.

25. teema. Kaubakäive sotsialismi tingimustes

V. I. Lenin, Kulla tähendusest nüüd ja pärast sotsialismi täielikku võitu. Teosed, 33. kd.

V. I. Lenin, Väliskaubanduse monopolist. Teosed, 33. kd.

V. I. Lenin, Uuest majanduspoliitikast, § 2. Teosed, 33. kd.

Müügikohustuste ja masina-traktorijaamade töö eest naturaaltasu maksmise kaotamisest ning põllumajandussaaduste varumise uuest korrast, varumise hindadest ja tingimustest. NLKP Keskkomitee ja

NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus. «Rahva Hää!», 2. juulil 1958.

NLKP Keskkomitees ja NSV Liidu Ministrite Nõukogus. Ohiskondliku tootlustuse edasiarendamisest ja parandamisest. «Rahva Hää!», 1. märtsil 1959.

NLKP Keskkomitees ja NSV Liidu Ministrite Nõukogus. Abinõudest elanikkonna elutarbelise teenindamise parandamiseks. «Rahva Hää!», 13. märtsil 1959.

26. teema. Riigieelarve, krediit ja raharinglus sotsialismi tingimustes

V. I. Lenin, Ähvardav katastroof ja kuidas selle vastu võidelda, osa «Pankade natsionaliseerimine». Teosed, 25. kd.

V. I. Lenin, IX ülevenemaaline nõukogude kongress. 2. IX ülevenemaalise nõukogude kongressi poolt vastu võetud juhend majandustöö küsimuste kohta, 4. punkt. Teosed, 33. kd.

NSV Liidu Ministrite Nõukogus. Rubla kursi üleviimisest kulla alusele ja rubla kursi tõstmisest välisvaluutade suhtes. «Rahva Hää!», 1. märtsil 1950.

Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu 1959. aasta riigieelarve seadus. «Rahva Hää!», 24. detsembril 1958.

Nõukogude Liidu töötajate hulgas tellimise korras realiseeritavatest riigilaenudest. Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus 19. aprillist 1957. «Rahva Hää!», 20. aprillil 1957.

27. teema. Sotsialistlik taastootmine

K. Marx, Gotha programmi kriitika, I ptk., 3. punkt. Tallinn, 1957.

V. I. Lenin, Niinimetatud turgude-küsimuse kohta, III osa. Teosed, 1. kd.

V. I. Lenin, Kiri V Ülevenemaalisele Ametiühingute Kongressile. Teosed, 33. kd.

NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiks 1959—1965. Tallinn, 1959.

N. S. Hruštšov, NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiks 1959—1965. Ettekanne Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei erakorralisele XXI kongressile 27. jaanuaril 1959. Tallinn, 1959.

C. Ülemaailmne sotsialistlik majandussüsteem

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XX kongressi resolutsioon NLKP Keskkomitee aruande põhjal. Tallinn, 1956.

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XXI kongressi resolutsioon seltsimees N. S. Hruštšovi ettekande «NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiks 1959—1965» põhjal. Tallinn, 1959.

NSV Liidu valitsuse deklaratsioon Nõukogude Liidu ja teiste sotsialistlike riikide vahel sõpruse ning koostöö arendamise ja edasise tugevdamise alustest. «Rahva Hää!», 1. novembril 1956.

- Moskvas 14.—16. novembril 1957. aastal toimunud sotsialistlike maade kommunistlike parteide ja töölisparteide esindajate nõupidamise deklaratsioon. Rahumanifest. Tallinn, 1957.
- N. S. Hruštšov, Nelikümmend aastat Suurest Sotsialistlikust Oktoobri-revolutsioonist. III. Oktoobrirevolutsiooni rahvusvaheline tähtsus, maailma sotsialismijõudude kasv. Tallinn, 1957.
- N. S. Hruštšov, NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiks 1959—1965. Ettekanne Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei erakorralisele XXI kongressile 27. jaanuaril 1959. Tallinn, 1959.

D. Sotsialismilt kommunismile järkjärguline üleminek

- K. Marx, Gotha programmi kriitika, I ptk., 3. punkt. Tallinn, 1957.
- V. I. Lenin, Riik ja revolutsioon, V ptk. Teosed, 25. kd.
- V. I. Lenin, Suur algatus. Teosed, 29. kd.
- Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XXI kongressi resolutsioon seltsimees N. S. Hruštšovi ettekande «NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiks 1959—1965» põhjal. Tallinn, 1959.
- Partei- ja nõukogude organisatsioonide ning rahvamajanduse nõukogude tööst NLKP XXI kongressil tööstuses ja ehitustegevuses tehnilise progressi kiirendamise kohta vastuvõetud otsuste täitmiseks. NLKP Keskkomitee pleenumi otsus, vastu võetud 29. juunil 1959. NLKP Keskkomitee 1959. aasta juunipleenumi materjale. Tallinn, 1959.
- J. V. Stalin, Aruandekõne ÜK(b)P Keskkomitee tööst partei XVIII kongressil, II osa, § 1, punkt «a». Leninismi küsimusi. Tallinn, 1952.
- N. S. Hruštšov, Nelikümmend aastat Suurest Sotsialistlikust Oktoobri-revolutsioonist. II. Kommunistliku ülesehitustöö perspektiividest ja ülesannetest NSV Liidus. Tallinn, 1957.
- N. S. Hruštšov, NSV Liidu rahvamajanduse arendamise kontrollarvud aastaiks 1959—1965. Ettekanne Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei erakorralisele XXI kongressile 27. jaanuaril 1959. Tallinn, 1959.

**POLIITILISE ÕKONOOMIA KURSUSE
TUNNIPLAAN**

(150 tundi)¹

Jrk. nr.	Teemade nimetused	Tundide arv	
		loengud	seminarid
1	Poliitilise ökonomia aine	2	4
2	Kapitalismieelsed tootmisviisid	—	—
	Kapitalistlik tootmisviis		
	A. MONOPOLISMIEELNE KAPITALISM		
3	Kaubatootmine. Kapitalistliku tootmisviisi tekkimine	4	4
4	Kapital ja lisaväärtus. Kapitalismi põhiline majandusseadus	2	4
5	Palk	2	—
6	Kapitali akumulatsioon ja proletariaadi vaesumine	2	4
7	Kapitali ringkäik ja käive	2	—
8	Keskmine kasum ja tootmishind	2	4
9	Kaubanduskapital ja kaubanduskasum	2	—
10	Laenukapital ja laenuprotsent. Raharinglus	2	—

¹ Kursuse tunniplaani kujutab endast näidisplaani. Vastavalt kõrgema õppeasutuse profiilile võivad kateedrid iseseisvalt muuta igale kursuse teemale määratud loengutundide arvu selle üldaja piires, mis on vastava osa loengute jaoks kindlaks määratud. Loengutele ja seminaridele määratud aja vahetamine aga peab jääma muutumatuks nii vastava osa piires kui ka kogu kursuse ulatuses.

Jrk. nr.	Teemade nimetused	Tundide arv	
		loengud	seminarid
11	Maarent. Kapitalismi arenemine põllumajanduses	2	4
12	Ühiskondliku kapitali taastootmine ja majanduskriisid	4	4
B. MONOPOLISTLIK KAPITALISM — IMPERIALISM			
13	Imperialismi majanduslikud põhitunnused	} 8	} 8
14	Imperialismi ajalooline koht		
15	Kapitalismi üldkriis		
Kokku poliitilise ökonoomia aine ja sotsialismieelsete tootmisviiside kohta		34	40
Sotsialistlik tootmisviis			
A. KAPITALISMILT SOTSIALIS- MILE ÜLEMINEKU AJAJÄRK			
16	Kapitalismilt sotsialismile ülemineku ajajärk	6	4
B. RAHVAMAJANDUSE SOTSIA- LISTLIK SÜSTEEM			
17	Sotsialistlike tootmissuhete iseloom	4	4
18	Sotsialismi põhiline majandusseadus	} 2	} 4
19	Rahvamajanduse plaanipärase (proportsionaalse) arenemise seadus		
20	Ühiskondlik töö sotsialismi tingimustes. Ühiskondliku töö viljakuse järjekindla kasvu seadus	2	4

Jrk. nr.	Teemade nimetused	Tundide arv	
		loengud	seminarid
21	Kaubatootmine, väärtusseadus ja raha sotsialismi tingimustes	4	4
22	Töö järgi jaotamise seadus. Palk sotsialismi tingimustes	2	—
23	Isemajandamine ja rentaablus. Väärtus ja omahind	2	4 ¹
24	Kolhoosikorra majanduslikud alused	2	4 ¹
25	Kaubakäive sotsialismi tingimustes	2	—
26	Riigieelarve, krediit ja raharinglus sotsialismi tingimustes		—
27	Sotsialistlik taastootmine	4	4
C. ÜLEMAAILMNE SOTSIALISTLIK MAJANDUSSÜSTEEM			
28	Ülemaailmse sotsialistliku majandussüsteemi kujunemine ja põhijooned	2	4
29	Sotsialismimaade majanduslik koostöö		
D. SOTSIALISMILT KOMMUNISMILE JÄRKJÄRGULINE ÜLEMINEK			
30	Kommunistliku ühiskonna kaks faasi ja sotsialismi kommunismiks ümberkasvamise seaduspärasused	4	8
31	Kommunistliku ühiskonna tootlike jõudude loomine		
32	Tootmissuhete arenemine kommunismile üleminekul		
K o k k u sotsialistliku tootmisviisi kohta		36	40
ÜLDSE KURSUSE KOHTA		70	80

¹ Kateedri valikul toimub seminar ühel neist kahest teemast.

ПРОГРАММА КУРСА ПОЛИТИЧЕСКОЙ
ЭКОНОМИИ
ДЛЯ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИИ
(150 часов)
На эстонском языке
Эстонское Государственное Издательство
Таллин, Пярнуское шоссе, 10

Toimetaja H. Klement
Tehniline toimetaja T. Veber
Korrektorid M. Teemägi ja A. Nurmoja

Ladumisele antud 30. X 1959. Trükkimisele antud
21. XI 1959. Paber 54:84, 1/16. Trükipoognaid 2,5.
Formaadile 60:92 kohaldatud trükipoognaid 2,05.
Arvutuspoognaid 2,06. Trükiarv 2000.
Tellimise nr. 6968.
Trükikoda «Kommunist», Tallinn, Pikk tänav 2.

Hind 70 kop.

70 kop.

A-22868
14

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00357516 6